

Cuprins analitic

Cuvânt înainte	3
----------------------	---

Partea I

PROBLEME ALE TEOLOGIEI TRINITARE PATRISTICE ȘI CONTEMPORANE

1. Dogmă, doxologie, ontologie: contribuția teoriei enunțurilor teologice	7
2. Dilemele și problemele teologiei trinitare în istoria Bisericii vechi	9
a) Cele două iudaisme: apocaliptică și cosmologie	10
b) Teo-logia cosmică a apologeților	12
c) Teo-sofia anticosmică a gnosticilor	15
<i>Excurs 1: Sistemul gnostic valentinian .....</i>	<i>17</i>
<i>Excurs 2: Tratatul tripartit .....</i>	<i>19</i>
d) Trei teologii antitrinitare în secolul II	22
e) Iconomismul trinitar al Părinților antignostici	23
f) Gnoza trinitară a lui Origen	26
g) Monarhianism și teologie a Logosului	34
h) Arianismul și criza teologiei Logosului	36
i) Niceea I și teologia trinitară atanasiană: sub semnul lui <i>homoousion</i>	37
j) Constantinopol I și reglementarea capadociană a dogmei trinitare	40
3. Originile reprezentării Treimii și contextul experienței ei: apocaliptică și Liturghie	47
4. Problema influențelor necreștine în formarea dogmei trinitare.....	51

5. Teologia trinitară răsăriteană postpatristică și contemporană	53
a) Caracteristici distinctive	53
b) Triadologia speculativă a filozofiei religioase ruse (V. Soloviov și S. Bulgakov)	58
c) Treimea Bisericii: Stâlpul și temelie Adevărului (P. Florenski).....	60
d) Apofaza trinitară vs filozofie religioasă (V. Lossky) ...	62
e) Treime, spiritualitate și ontologie (arhimandritul Sofroni)	71
f) Treimea, „structura supremei iubiri” în Biserică și umanitate (D. Stăniloae)	74
g) Treime și Biserică: personalism eshatologic și euharistic? (I. Zizioulas)	81
6. Teologia trinitară occidentală: esențialism și iconomism	92
a) Treimea psihologică (Fericitul Augustin)	92
b) Treimea speculativă scolastică și impasurile teismului metafizic	97
c) Reducția monoteistă în teologia liberală	102
d) Treimea și autorevelarea divină (K. Barth)	103
e) Treimea și autocomunicarea divină (K. Rahner)	107
f) Treimea socială și istorică (J. Moltmann)	113
7. Aporii trinitare occidentale: iconomie vs teologie	121
a) Defuncționalizarea Treimii în mistica răsăriteană? ..	122
b) Catastrofă la Niceea?	124
c) Pe panta iconomismului radical: Crucea în Treime? ..	126
d) Sub semnul lui Hegel?	132
e) Istoria dogmelor pentru Treimea imanentă	133
8. Aporii trinitare ortodoxe: personalism vs ontologie? ..	137
a) Persoana: libertate vs ontologie (N. Berdiaev)	139
b) Ipostas eclezial vs ipostas biologic (I. Zizioulas)	141
c) Ontologia extatică a persoanei (Ch. Yannaras)	147
d) Persoană și metaontologie (I. Panagopoulos – V. Lossky)	151
e) Esențialism și personalism patristic: o proastă controversă (A. de Halleux)	154
f) Persoană și ontologie (Maxim, von Balthasar, Stăniloae)	158
g) Natura nu e naturalism, individul nu e individualism (V. Harrison)	164

h) Persoana: socialism sau existențialism? (S. Agouridis – I. Zizioulas)	166
---	-----

Partea II

TEOLOGIA MAXIMIANĂ CA „MYSTAGOGIA TRINITATIS”

1. Odiseea „maximologiei” contemporane și dilemele ei	173
a) Situația edițiilor	174
b) Studiile înainte de 1941	176
c) <i>Liturghia cosmică</i> și cele două ediții ale ei	177
d) Maxim contemporanul nostru sau nodul tradiției patristico-bizantine?	187
e) <i>Microcosmos sau mediator</i> sau centralitatea antropologiei teologice	195
f) Maxim: un dominican pretomist bizantin? și critica acestei interpretări	201
g) „Dimensiunile” teologiei maximiene	213
h) „Maximologia” ortodoxă neogreacă: Maxim – precursor al ecleziologiei euharistice? ..	225
i) Doi maximologi ortodocși occidentali contemporani: îndumnezeire și istorie	235
2. Viața Sfântului Maxim Mărturisitorul: probleme și lumini	251
a) O hagiografie constantinopolitană și clișeele ei	251
b) O contrahagiografie palestiniană și revelațiile ei	253
3. Monahismul palestinian: istoria și criza unei tradiții ..	260
a) Spiritualitate monastică și mărturisire dogmatică	260
b) Criza origenistă din secolul VI: istorie și motivații	262
c) Evagrie: părintele origenismului eretic palestinian? ..	267
d) Adevăratul părinte al origenismului eretic: Ștefan Bar Sudaili.....	270
<i>Excurs 3: Cartea Sfântului Ierotei</i>	272
4. Elementele sintezei maximiene elaborate în tradiția monahismului palestinian	279
a) Mistica evagriană, teologie trinitară interiorizată	279
b) Mistagogia dionisiană și concentrarea eclezială a teologiei	288

5. Teologia maximiană ca <i>Mystagogia Trinitatis</i>	303
a) Prolog: disputa „teopashită” în jurul <i>Trisaghion</i> -ului monofizit și implicațiile ei	303
– Despre <i>Sanctus</i> și <i>Trisaghion</i> în sens liturgic ..	306
– Disputele dogmatice în jurul <i>Trisaghion</i> -ului ...	309
– Sinodul cipriot din 634 și Sfântul Maxim Mărturisitorul	309
– Epistola Sfântului Sofronie despre <i>Trisaghion</i> : pentru o distincție clară între <i>theologia</i> și <i>oikonomia</i>	311
– Sfântul Maxim și lupta contra „naturii compuse” pentru „ipostasul compus”	317
b) De la teologia trinitară naturală la realizarea mistică	
a „unității înțelese în Treime”	319
– <i>Quaestiones et dubia</i>	319
– <i>Ambigua</i>	325
– <i>Thalassiana</i>	338
c) Relația decisivă: <i>theologia-oikonomia</i>	350
– <i>Capita theologica et oeconomica</i>	350
– <i>Capita XV și Capita gnostica (Mosq.)</i>	356
d) <i>Mytagogia Trinitatis</i> : Treimea mister al liturghiei și al existenței	362
– <i>Mystagogia</i>	362
– <i>Expositio Dominicae Orationis</i>	383
e) Treimea implicată în misterul iubirii:	
testamentul spiritual maximian	395
– Dilemele cronologiei scrierilor spirituale	395
– <i>Sermo asceticus</i>	397
– <i>Epistula 2 de charitate</i>	399
– <i>Capita de charitate</i>	405
 În loc de concluzii: de la „uitarea Treimii” la Treime ca „hologramă veșnică”	414

Anexe

1) Sfântul Sofronie al Ierusalimului, <i>Cuvânt la Buna-vestire</i> (fragment)	421
2) Sfântul Sofronie al Ierusalimului, <i>Epistola către Arcadie al Ciprului</i>	425
3) Viața siriacă a Sfântului Maxim Mărturisitorul + Completare	440

4) Sfântul Maxim Mărturisitorul, <i>Epistola 2 către avva Toma</i>	452
5) Sfârșitul inedit al <i>Epistolei 8</i>	464
6) Sfântul Maxim Mărturisitorul, <i>Capita XV</i>	
7) Sfântul Maxim Mărturisitorul, <i>Capita gnostica 1–7</i>	469
8) Operele Sfântului Maxim Mărturisitorul (prezentări, datare, ediții, traduceri românești)	471
9) Concordanța la <i>Ambigua</i>	478
10) Bibliografie	479